

© Совет на Европа/ Европски суд за човекови права, 2012. Овој превод е изработен со поддршка на Human Rights Trust Fund на Советот на Европа (www.coe.int/humanrightstrustfund). Преводот не е обврзувачки за Судот. За понатамошни информации видете ја целосната назнака за авторски права на крајот на овој документ.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Информативна белешка за судската пракса на Судот бр. 150

март 2012

Austin and Others v. the United Kingdom [GC] - 39692/09

Пресуда 15.3.2012

Член 5

Член 5-1

Лишување од слобода

Ограничување на мирни демонстранти во рамки на полициски кордон, во траење над седум часа: *Член 5 не е применлив; нема повреда*

факти – На 1 мај 2001 во Лондон се одржаа големи демонстрации против капитализмот и глобализацијата. Организаторите не ја имаа известно полицијата за своите намери, а пропагандниот материјал што го дистрибуираа претходно содржеше поттик на ограбување, насилство и повеќе протести ширум целиот Лондон. Разузнавачките податоци достапни на полицијата укажуваа дека покрај мирните демонстранти, веројатно ќе присуствувале и меѓу 500 и 1,000 насилни лица и лица со желба за конфронтација. Рано попладнето, голема толпа стаса до раскрсницата Oxford Circus, така што до тој момент од односниот настан, околу 3,000 луѓе беа внатре во Circus, а уште неколку илјади беа собрани на улиците околу неа. Со цел да се спречи повредувањето луѓе и оштетувањето имот, полицијата одлучи дека е неопходно да ја задржи и ограничи толпата со формирање на кордон што ќе ги блокира сите излезни патишта од областа. Поради насилство и ризикот од насилство од страна на поединци во и надвор од кордонот, како и поради тоа што полицијата го бараше и утврдуваше идентитетот на оние внатре во кордонот осомничени дека се предизвикувачи на неволји, бројни мирни демонстранти и минувачи, вклучувајќи ги и апликантите, не биле ослободени неколку часа.

По овие настани, првата апликантка поведе тест спор пред Високиот суд, за обештетување заради неоправдано апсење и повреда на правата според Конвенцијата. Нејзиното барање беше отфрлено, а таа одлука беше потврдена и на апелација. Во едногласната одлука, Горниот дом утврди дека не дошло до лишување од слобода во смисла на Член 5 од Конвенцијата, бидејќи намерата на полицијата била да ги заштити и демонстрантите и имотот од насилство, а опколувањето и задржувањето траело само онолку

долго колку што било неопходно да се исполни таа цел. Според судот, целта на задржувањето или ограничувањето на движење и намерите на оние одговорни за нивно наметнување биле релевантни за прашањето дали дошло до лишување од слобода, а мерките на контрола на толпата коишто биле пропорционални и преземени со добра намера и во интерес на заедницата не довеле до повреда, според Член 5, на правата на поединечни припадници на толпата чија слобода на движење била ограничена.

Право – Член 5 § 1: Ова е прв случај во кој Судот ја има разгледувано примената на Член 5 § 1 во однос на техниката “kettling” („чајник“) или опколување на група луѓе од страна на полицијата врз основа на зачувување на јавниот ред и мир. Во овој контекст, од особено значење беа следниве општи принципи:

(а) На полицијата морало да и’ се дозволи степен на дискрециони права во донесувањето оперативни одлуки. Член 5 не може да се толкува така што би направил да е невозможно да ја извршуваат својата должност за одржување на јавниот ред и мир и штитење на јавноста, под услов да се придржуваат кон основниот принцип од Член 5, а тоа е поединецот да се заштити од арбитрарност.

(б) Член 5 § 1 не се занимава само со ограничување на слободата на движење, што е уредено со Член 2 од Протоколот 4 (Протокол што Обединетото Кралство го нема ратификувано). Со цел да се определи дали некој бил „лишен од слобода“ во смисла на Член 5 § 1, појдовна точка мора да биде неговата/нејзината конкретна ситуација и мора да се води сметка за цел спектар на критериуми, како што се типот, траењето, последиците и начинот на спроведување на односната мерка. Разликата меѓу лишување од слобода и ограничување на слободата е во степенот или интензитетот, не во природата или суштината.

(с) Целта зад односната мерка не беше фактор што се зема предвид при одлучувањето дали дошло до лишување од слобода (иако тој би можел да е релевантен при последователното одлучување дали лишувањето од слобода било оправдано согласно една од алинеите на Член 5 § 1).

(д) Напротив, контекстот во кој била наметната односната мерка беше важен фактор. Од припадниците на јавноста често се бараше да поднесат временски ограничувања на слободата на движење во определени контексти, како што е патување со јавен транспорт или на автопат, или присуство на фудбалски натпревар. Ваквите вообичаени и чести настани не може соодветно да се подведат под „лишување од слобода“ во смисла на Член 5 § 1, се’ додека тие се сметале за неизбежни како резултат на околности надвор од контрола на властите, биле неопходни за да се одврати реален ризик од сериозни повреди или штета и биле сведени на минимумот потребен за таа намена.

Осврнувајќи се на фактите во предметот на апликантот, Судот забележа дека по тринеделно судење и разгледување на значителен обем на докази, судечкиот судија утврдил дека полицијата очекувала на раскрсницата Oxford Circus околу 16 часот да се формира „јадро“ од 500 до 1 000 насилни демонстранти и дека постоел реален ризик од сериозни повреди, па дури и смртни последици, како и оштетување на имотот доколку толпата не била делотворно контролирана. Тие биле изненадени кога два часа порано таму се собрале над 1 500 луѓе, па одлучиле дека мора да се формира апсолутен кордон, доколку се сака да се спречи насилството и ризикот од повреди и оштетување. Од 14:20, кога целосниот кордон бил формиран, никој од толпата не смеел да си замине од областа без дозвола. Во рамки на кордонот

имало простор за луѓето да шетаат и немало натиснување, но условите биле непријатни, без засолниште, храна, вода или тоалет. Иако полицијата цело попладне се обидувала да почне да ги пушта луѓето, нивните напори биле одново и одново прекинати поради насилното и некооперативно однесување на значително малцинство, како внатре, така и надвор од кордонот, па целосното растурање не било завршено се' до 21:30. На приближно 400 лица за кои јасно можело да се утврди дека не се вклучени во демонстрациите или кои биле сериозно засегнати од задржувањето им било, сепак, дозволено да заминат пред тоа.

Врз основа на овие наоди, Судот сметал дека принудната природа на задржувањето во рамки на кордонот, неговото времетраење и последиците врз апликантите, во смисла на физичка непријатност и неможност да заминат од Oxford Circus, посочувале кон лишување од слобода. Сепак, Судот, исто така, морал да ги земе предвид „типот“ и „начинот на спроведување“ на односната мерка, зашто контекстот во кој мерката била применета бил значаен.

Кордонот бил наметнат за да се изолира и задржи голема толпа во опасни и непредвидливи услови. Тоа била мерка на задржување која била претпочитана пред поробусните методи кои можеле да предизвикаат поголем ризик од повреди. Судот немал причина да отстапи од заклучокот на судијата дека во дадените околности апсолутен кордон бил најмалку интрузивното и најделотворното средство за одвраќањена реален ризик од сериозни повреди или оштетувања. Во овој контекст, Судот не сметал дека формирањето кордон претставувало „лишување од слобода“. Навистина, апликантите не сметале дека, кога за првпат бил формиран кордонот, оние во него биле веднаш лишени од слобода, а Судот не можел да го идентификува последователниот момент кога можело да се смета дека задржувањето се сменило од нешто што во најлош случај можело да се нарече ограничување на слободата на движење, во лишување од слобода. Беше впечатливо тоа што околу пет минути по воспоставувањето на апсолутниот кордон, полицијата планирала да започне контролирано пуштање. Таа потоа правепе чести обиди и постојано ја проверуваше ситуацијата. Соодветно, врз основа на специфичните и исклучителни факти во овој случај, немало лишување од слобода во смисла на Член 5 § 1. Како заклучок, бидејќи Член 5 не е применлив, нема повреда на таа одредба во овој случај.

Судот, сепак, потцртал дека мерките за контрола на топлата не треба да се користат од националните власти, директно или индиректно, за да се задуши или обесхрабри протест, земајќи ја предвид фундаменталната важност на слободата на изразување и собирање во сите демократски општества. Да не беше и натаму неопходно полицијата да формира и одржува кордон, со цел да спречи сериозни повреди и оштетувања, „типот“ на мерка ќе беше поинаков, а неговата принудна и рестриктивна природа можеби ќе беа доволни да го подведат под Член 5.

Заклучок: нема повреда (четиринаесет наспрема три гласа).

*

Austin (FC) & another v. Commissioner of Police of the Metropolis [2009] UKHL 5.

© Совет на Европа/Европски суд за човекови права 2012

Официјални јазици на Европскиот суд за човекови права се англискиот и францускиот. Овој превод е изработен со поддршка на Human Rights Trust Fund на Советот на Европа (www.coe.int/humanrightstrustfund). Преводот не е обврзувачки за Судот, ниту Судот презема било каква одговорност за неговиот квалитет. Преводот може да се префрли од HUDOC базата на податоци за судската пракса на Европскиот суд за човекови права (<http://hudoc.echr.coe.int>) или од други бази на податоци со кои Судот го споделил. Може да биде репродуциран за некомерцијални цели под услов да се наведе потполниот наслов на предметот заедно со горната назнака за авторски права и споменувањето на Human Rights Trust Fund. Ако постои намера да се употреби некој дел од овој превод за комерцијални цели, Ве молиме контактирајте ги publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.